

19.12.24

6-Б кл.

Історія

вч. Рзаєва Н.О.

Тема: Повторення. Неолітична революція та початок обробки металів.

Спільноти землеробів і скотарів на території України.

Мета уроку: розглянути характерні риси розвитку землеробства та скотарства, охарактеризувати основні винаходи та вдосконалення, розглянути спосіб життя носіїв землеробських та скотарських культур за часів енеоліту; формувати в учнів уміння створювати колективні творчі проекти; розвивати предметні компетенції, виховувати інтерес до історії давнього часу.

Актуалізація опорних знань

Логічний ланцюжок

- Де знаходиться найдавніша стоянка первісних людей із відомих на сьогодні на території України?
- Що вміли робити неандертальці?
- Чим займалися кроманьйонці?

Мотивація навчальної діяльності

Робота з візуальними джерелами

Розгляньте ілюстрацію, як змінилося життя людей у період неоліту?

Вивчення нового матеріалу

Десять тисяч років тому на планеті значно потеплішало, закінчився льодовиковий період. Наставали часи неоліту.

Людина навчилася виготовляти зручніші та міцніші знаряддя праці. Жінки під час збиральництва помічали, що зерна, які впали в м'який ґрунт, дають паростки. Це наштовхнуло людей на думку спробувати вирощувати біля оселі їстівні рослини. Задля цього почали попередньо розпушувати ґрунт палицями-копачками. Із часом створили мотику. Так утворився перший вид землеробства — мотичне.

Робота з поняттями і термінами (запишіть)

Неоліт — новий кам'яний вік, період переходу від рибальства й мисливства до хліборобства та скотарства (приблизно VI—IV тисячоліття до н. е.).

Ремесло — поточне виготовлення певного різновиду предметів господарювання на основі ручної праці.

Неолітична революція — перехід від збиральництва і полювання до землеробства і скотарства.

Згодом землеробство поширилося в місцевості з не таким сприятливим кліматом — на північ. Там люди мусили для засівання розчищати землі від лісів. Для цього дерева вирубували, корчували пеньки, а потім усю деревину підпалювали. Попіл, що лишався, мотиками заорювали в ґрунт. Земля ставала родючішою.

Так утворився ще один вид землеробства — підсічно-вогневий. Завдяки праці землеробів люди отримували зерно, боби, фрукти, овочі, олію, хліб.

Почали одомашнювати тварин, м'ясо яких споживали, коли не вистачало здобичі, — виникло домашнє скотарство. Воно дало змогу отримати жири, молоко, сир, сметану, вовну. Тварин використовували ще як тяглову силу, щоб зорати поле, перевезти вантажі, їздити верхи.

Використання худоби привело до виникнення орного землеробства. Це була важка праця, не під силу жінкам, тому її виконували чоловіки. Щодалі зростала їхня роль у господарюванні. Чоловіки з лісу приносили дитинчат тварин, які залишилися без батьків або відбилися від стада. Цих дитинчат (поросят, козенят, телят) не споживали одразу, а відгодовували в загонах. Більшість одомашнених тварин живилася рослинною їжею. Винятком були собаки, які жили поруч з людьми без примусу, що було взаємовигідно.

Робота з таблицею

Неолітична революція — перехід людства від збиральництва та мисливства (привласнювальне господарювання) до рільництва і скотарства (виробне господарювання), що відбувся за часів неоліту.	
НАСЛІДКИ НЕОЛІТИЧНОЇ РЕВОЛЮЦІЇ	
Землеробство	мотичне; орне; підсічно-вогневе
Скотарство	домашнє; відгінне
Ремісництво	обробка металів; гончарство; ткацтво

Робота зі схемою

Трипільська культура (єнеоліт, кінець VI-III тис. до н.е.)

На території України, Молдови та Румунії жили племена трипільської археологічної культури (с. Трипілля на Київщині, де в 1896 р. археолог Вікентій Хвойка під час розкопок знайшов давнє поселення).

Головним заняттям було землеробство. Знаряддя праці: рогові та дерев'яні рала, рогові й кам'яні мотики, серпи. Вирощували пшеницю, ячмінь, просо та бобові.

Розводили рогату худобу, свиней, коней. Займалися мисливством, рибальством та збиральництвом. Використовували сани.

Матеріалами для виготовлення знарядь праці були камінь, кістка й ріг, виготовляли мідні речі. Для будівництва жител, виготовлення посуду, та культових атрибутів використовували глину. Посуд прикрашали розписом.

Поселення трипільської культури розташовувалися біля річок, були укріплені ровами. Забудова велася колами. Житла з'єднувалися стінами, утворюючи стіну захисту. Поселення забудовувалися наземними двоповерховими будинками та землянками. У найбільших протомістах налічувалося від 1600 до 2700 будівель (стоянки трипільців біля сіл Майданецьке й Тальянки на Черкащині).

Глиняні вироби передають образи жінок, бика, птахів, ліпні моделі жител і транспортних засобів. Серед археологічних знахідок також є біноклевидні посудини. Ймовірно трипільці використовували під час релігійного обряду, щоб викликати дощ. Однак секрети цих знахідок ще чекають на дослідження.

Узагальнення. Систематизація. Рефлексія.

Бесіда

- Чому рільництво виникало насамперед у районах із м'яким теплим кліматом?
- Які види землеробства вам відомі?
- Які види скотарства вам відомі?
- Що таке ремесло? Які різновиди ремесла були поширені за первісних часів?

Перегляньте відео: https://youtu.be/8_J_GPT2AHc?si=OtaWZ5RS_UnGvz8-

Домашнє завдання

- Повторити матеріал § 9-12.

Завдання надсилайте на освітню платформу Human, або на ел. адресу nataliarzaeva5@gmail.com

Бажаю успіхів у навчанні!